

Vurdering af det faglige grundlag for forslag om ændring af fiskeri-lovgivningen i tysk Østersø og Nordsø

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 9. august 2013

Ib Krag Petersen & Signe Sveegaard

Institut for Bioscience

Rekvirent:
NaturErhvervsstyrelsen
Antal sider: 5 + bilag

Kvalitetssikring, centret:
Jesper R. Fredshavn

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

Havfugle	3
Marsvin	4
Litteratur	5
Bilag	6

Tyske myndigheder forbereder fremsættelse af forslag til ændringer af fiskerilovgivningen for det kystnære fiskeri i de tyske dele af såvel Østersøen som Tyskebugt. NaturErhvervsstyrelsen har fremsendt et udkast til disse lovændringer i uddrag og på tysk til DCA, ledsaget af tre detailkort over berørte områder.

NaturErhvervsstyrelsen har bedt DCA, på grundlag af det fremsendte, om en faglig vurdering af de foreslåede fiskerirestriktioner og det faglige grundlag for det fremsatte forslag til lovændring. DCA har efterfølgende overdraget opgaven til DCE.

I nærværende besvarelse fra DCE vurderes det faglige grundlag for de fremsatte forslag til ændringer i anvendelse af nedgarn i NATURA 2000 områder i Østersøen og Tyskebugt i relation til havfugle- og marsvineforekomster i områderne. De konkrete oplysninger herom er kun meget overordnet beskrevet i det materiale NaturErhvervsstyrelsen har fremsendt, og vurderingerne må derfor i vidt omfang baseres på skøn og andre kilder. Ændringerne af fiskerilovgivningen omhandler fire områder i den tyske Østersø og et område i Nordsøen. I Østersøområderne foreslås årstidsspecifikke begrænsninger eller forbud og i Nordsøen et helårlige forbud mod fangst med nedgarn. Det helårlige forbud formodes at være hovedsageligt rettet mod marsvin med forekomst over hele året, da området er udpeget som "walschutzgebiet", mens områder med tidsbegrænset forbud skønnes at knytte sig til områder, hvor havfugle kun optræder i dele af året fx under fældning eller overvintring.

Havfugle

Der foreligger betydeligt kendskab til fordelinger af vandfugle i tyske farvande, både i Østersøen og i Nordsøen (Mendel et al. 2008). Det fremsatte forslag til ændringer af fiskerilovgivningen er rettet mod beskyttelse af følgende fuglearter eller artsgrupper: lommer, lappedykkere, ederfugl, sortand, fløjlsand og havlit. Begge arter af lom, som forekommer almindeligt i området (rødstrubet lom og sortstrubet lom) er omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1. De fire arter af havdykænder, ederfugl, sortand, fløjlsand og havlit, har bestandsmæssige tilbagegange i Østersøen (Skov et al. 2011), og arterne er på udpegningsgrundlaget for en række Fuglebeskyttelsesområder omfattet af dette forslag til lovændring.

På grundlag af grundige analyser af fordelingen af disse arter er særligt vigtige områder for disse arter igennem årscyklus blevet kortlagt (Sonntag et al 2012). Samtidig blev intensiteten af nedgarnsfiskeriet i de berørte farvande beskrevet, inklusive årstidsvariationer. På det grundlag blev der foretaget geografiske og tidsmæssige sårbarhedsanalyser (se Sonntag et al 2012). Analyserne er foretaget med det specifikke formål at beskrive behovet for administrative tiltag for at reducere omfanget af utilsigtede fangster af disse arter.

Forbud mod nedgarnsfiskeri om vinteren (alle Østersøområder) skønnes at knytte sig til områder med mange overvintrende vandfugle. Områder med forbud mod nedgarnsfiskeri om sommeren skønnes at være foreslået med henblik på beskyttelse af forekomster af fældende vandfugle, specielt ederfugl og sortand. Disse vandfugle fælder alle håndsvingfjer synkront, og er derfor uflyvedygtige i op til tre uger, typisk over sommerperioden. I fældningssituationen er arterne særligt sårbare overfor menneskelige forstyrrel-

ser. Arterne forekommer generelt på lavere vanddybder i fældningsperioden, og dykker efter føde igennem hele fældningsforløbet.

DCE's vurdering for havfugle

Det ornitologiske grundlag for de fremsatte forslag til ændringer af fiskerilovgivningen (Mendel et al. 2008, Sonntag et al. 2012) ser meget gennearbejdet ud, og det vurderes at det faglige grundlag for forslaget er til stede.

Marsvin

I den medsendte begrundelse for lovændringen gives en fortrinsvis grundig gennemgang af gældende lovgivning til beskyttelse af marsvin, som Tyskland er forpligtiget til at følge. Specielt vigtig i denne sammenhæng er Habitatdirektivet og "Regulation (EC) 812/2004" om bifangst af hvaler. Bifangst i nedgarn angives som en væsentlig trussel for gunstig bevaringsstatus for marsvin i tyske farvande, fordi studier udført af Institute for Terrestrial and Aquatic Wildlife Research, University of Veterinary Medicine Hannover, der udfører den tyske N2000 overvågning af marsvin, indikerer at den nuværende bifangst overskrider de af ASCOBANS anbefalede 1 %. Det nævnes at brugen af akustiske alarmer, de såkaldte pinger, ikke er et alternativ til forbud mod nedgarn, da de kan påvirke marsvinefordelingen negativt (ved at skræmme dem ud af vigtige områder), ikke afhjælper bifangst af fugle og derudover bidrager til støjforurening i havet. Forbuddet mod nedgarn i de nævnte områder er derfor angivet som eneste løsning i begrundelsen.

Det nævnes, at undtaget fra forbuddet i lovændringen (§ 22) er nedgarn med brug af en ny type akustisk pinger afprøvet i videnskabelige tests, PAL (Porpoise ALarm), der udsender marsvinelignede lyde

Det konkrete område i Nordsøen med forbud mod nedgarn er del af N2000 området "NTP S-H Wattenmeer und angrenzende Küstengebiete". Området er udpeget som "walschutzgebiet" pga. høj tæthed af marsvin. For Østersøen, hvor områderne ellers hovedsageligt er rettet mod overvintrende og fældende fugle, nævnes det at synergieffekten for marsvin ved at indføre periodevis forbud for nedgarn, også er indgået i valget.

DCE's vurdering for marsvin

Marsvin er udbredt i alle tyske farvande omend tætheden af dyr bliver lavere desto længere mod øst man befinder sig. I den tyske Nordsø er udført flere studier, der alle viser at marsvin forekommer i relativt høje tætheder i det "walschutzgebiet" som lovændringen omfatter, men også at tætheden af marsvin er langt højere i N2000 området "Sylt Outer Reef" umiddelbart vest for (Siebert et al. 2006, Gilles et al. 2011). Dette kunne indikere at et forbud vil være mere effektivt længere vest på. Der er dog på Sylt fundet over dobbelt så mange strandede marsvin (hvilket evt. kan skyldes bifangst) som ved hele resten af Schleswig-Holsteins vestkyst (1990-2001) og næsten halvdelen af disse strandinger var kalve (Siebert 2006). Dette indikerer at farvandet ud for Sylt er et vigtigt yngleområde og ydermere et område med mulig høj bifangstrate, hvilket understøtter valget af "walschutzgebiet" som indsatsområde for bifangst.

I Østersøen, kan forekomme marsvin i alle de fire udvalgte områder. Dog indikerer flere studier, at det er områderne nær Femern Bælt og Flensborg

Fjord, der har højest tæthed (Verfuss et al. 2007, Scheidat et al. 2008, Sveegaard et al. 2011). Bifangstraten for marsvin i Østersøen er som i Nordsøen ukendt, men kan ikke udelukkes at udgøre en trussel. Garnforbuddet gælder ikke hele året og er således ikke gældende i marsvins yngle- og paringsperiode (juni-august). Der er imidlertid ingen studier, der indikerer, at marsvin er mere sårbare for at blive bifanget i denne periode, selvom det muligvis er mere sårbart overfor forstyrrelser. DCE vurderer derfor at det er en realistisk formodning at en positiv synergieffekt for marsvin kan forekomme ved periodevise forbud mod nedgarn rettet mod havfugle.

Alt i alt vurderes det, at grundlaget for forslag om ændring af fiskerilovgivningen i tysk Østersø og Nordsø, er fagligt velbegrunderet i relation til beskyttelse af marsvin. Dog må områdernes relativt små arealer formodes at begrænse den overordnede betydning for marsvinebestandens bevaringsstatus i tyske farvande. En reel kvantitativ vurdering af lovforslaget på marsvinebestanden forudsætter et kendskab til fiskeriindsats, garntyper (fx maskestørrelse) samt bifangstrate i områderne for at kunne udføres.

Litteratur

Gilles, A., Adler, S., Kaschner, K., Scheidat, M., Siebert, U. 2011. Modelling harbour porpoise seasonal density as a function of the German Bight environment: implications for management. *Endangered Species Research* 14: 157-169

Mendel, B., Sonntag, N., Wahl, J., Schwemmer, P., Dries, H., Guse, N., Müller, S and Garthe, S. 2008. Profiles of seabirds and waterbirds of the German North and Baltic Seas. – *Naturschutz und Biologische Vielhalt* 61, Bundesamt für Naturschutz. 427 pp.

Scheidat, M., Gilles, A., Kock, K.-H., Siebert, U. 2008. Harbour porpoise *Phocoena phocoena* abundance in the southwestern Baltic Sea. *Endangered Species Research* 5: 215-223

Siebert, U., Gilles, A., Lucke, K., Ludwig, M., Benke, H., Kock, K. H., and Scheidat, M. 2006. A decade of harbour porpoise occurrence in German waters – Analyses of aerial surveys, incidental sightings and strandings. *Journal of Sea Research* 56:65-80.

Sonntag, N., Schwemmer, H., Fock, H.O., Bellebaum, J., and Garthe, S. 2012. Seabirds, set-nets, and conservation management: assessment of conflict potential and vulnerability of birds to bycatch in gillnets. – *ICES Journal of Marine Science* 69: 578-589.

<http://icesjms.oxfordjournals.org/content/69/4/578.full>

Sveegaard, S., Teilmann, J., Tougaard, J., Dietz, R., Mouritsen, K.N., Desportes, G., Siebert, U. 2011. High density areas for harbor porpoises (*Phocoena phocoena*) identified by satellite tracking. *Marine Mammal Science* 27: 230-246

Verfuss, U. K., Honnef, C. G., Meding, A., Dahne, M., Mundry, R., and Benke, H. 2007. Geographical and seasonal variation of harbour porpoise (*Phocoena phocoena*) presence in the German Baltic Sea revealed by passive acoustic monitoring. *Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom* 87:165-176.

Bilag

Artiklen:

Seabirds, set-nets, and conservation management: assessment of conflict potential and vulnerability of birds to bycatch in gillnets

Sonntag et al.2012